

de la pedagogia, des de la perspectiva d'una autonomia universitària i escolar absoluta respecte al poder central. Una autonomia que sigui la base per a l'ús de la llengua materna amb els alumnes i per a una organització escolar adaptada al medi ambient. Entre les diverses comissions que es nomenen a l'efecte, destaquen la de propaganda personal, a la qual s'incorpora Emili Vallès; i la de propaganda oral i escrita, amb Josep Carner entre els seus integrants (220). L'agost de 1906 i com a fruit d'aquest treball en el camp de la pedagogia, Carner és nomenat professor de l'Escola de Mestres que Joan Bardina crea aquest mateix any sota el mecenatge de Pere G. Maristany amb l'objectiu de formar els futurs professionals de l'ensenyament d'acord amb les noves tècniques pedagògiques que promou l'Acadèmia (226). Ja des de ban aviat, doncs, Carner queda lligat als projectes d'institucionalització de la cultura en el camp de l'ensenyament, que tanta importància tenen durant el Noucentisme.

Les dades recollides permeten un seguit de reflexions. Encara que la tasca realitzada a les associacions universitàries no sigui tan intensa com a les religioses, alguns dels membres del grup hi militen directament i Carner diu explícitament que s'hi sent atret. Per això l'esmenten alguna vegada com a "*company de causa*". L'interès, per tant, hi és i ve motivat per la consciència de formar part d'una "classe" universitària capaç de guiar intel·lectualment la societat. Consciència que Emili Vallès, per exemple, té molt clara: "*Lo que al poble català li manca és una intel·ligència que guihi el treball de sos fills*", diu referint-se als universitaris" (222). Darrera d'aquestes activitats, però, no hi ha cap mena de lide-

ratge per part de Carner. Mes aviat cal parlar de posicions individualitzades, que són especialment importants en el moment en què aquesta mena d'individualitats té més sentit: en l'etapa de confluència anterior a la consolidació de 1903. La imatge de lideratge cara a l'exterior és factible quan l'equip ja està consolidat i no abans, perquè Carner no actua com a capdavanter d'un grup social sinó com a mentalitat avançada dins d'un cercle reduït que tot just s'està forjant. Una vegada produïda la consolidació, l'actuació independent com a grup deixa en segon pla els esforços en sectors més majoritaris, ja sigui en associacions escolars o religioses. Esforços amb incidència sobre un col·lectiu nombrós, per als quals Carner cedeix el protagonisme a Vallès pel que fa al sector estudiantil i catalanista (a l'Agrupació o a la Lliga Espiritual) (223) i a Bofill en el sector pròpiament religiós, amb un nacionalisme encara no prou assumit (a la Congregació, abans d'accedir plenament a l'Acadèmia Catalanista). Per això no és d'estranyar que Emili Vallès sigui el redactor en cap d'"Universitat Catalana", el primer que treu partit de l'Acadèmia Catalanista i el director durant un temps de "Montserrat". I que qui acapari els càrrecs de la Congregació mentre els valors religiosos deixen en segon terme els literaris sigui Bofill.

Es demostra així que aquestes associacions poden tenir importància per a l'estudi particularitzat dels membres del grup fins a 1902, aproximadament, però no després. Precisament els anys de més força de l'Agrupació Escolar Catalanista "Ramon Llull" (allà on descobrim els principals punts de contacte), i aquells en què s'edita "Universitat Catalana", la revista que -conjuntament amb "Montserrat"- caracteritza el període de transició. Dues

publicacions on Carner ja ensenya les seves cartes cara al futur, restringint l'abast dels seus interessos a la literatura i avançant unes primeres idees útils per a la comprensió de la seva obra posterior. Idees que després són més o menys compartides però que ara no poden sinó manifestar-se individualment. I si l'Acadèmia Catalanista és una excepció ja que, teòricament, quan el grup està consolidat no té gaire raó de ser valer-se de plataformes no pròpies que en el procés d'evolució han quedat desfades, és perquè a la pràctica se n'apoderen i la fan funcionar com a feu particular. Els temes literaris o culturals ja hi desbanquen els religiosos i Carner pot exercir-hi de líder. El Congrés Universitari és la darre- ra de les activitats majoritàries, encara no conjunta, que emprenen pràcticament tots ells, cadascú a un nivell diferent de compromís i amb Emili Vallès al capdavant. Les dates s'encavallen: el congrés -final d'etapa i d'una manera de fer- coincideix exactament amb els primers números de "Catalunya", inici de període i d'una altra forma d'actuació, ja conjunta i amb Carner de timoner.

LA FIXACIÓ DE L' IDEARI

Durant el període anterior a 1901, tot i la manca de textos programàtics, l'ideari que Josep Carner reflecteix en la seva obra i en la seva actuació personal se centra en dos punts: la fidelitat a les idees de Josep Torras i Bages, per la qual cosa religió i moral esdevenen els dos valors ideològics primordials, i l'aproximació progressiva a un catalanisme encara no prou ben definit. En el període de transició de 1901 i 1902, malgrat que persisteix la manca de textos programàtics, les dues línies mestres es mantenen, s'aprofundeixen i queden definitivament fixades. Les causes són diverses. Una, la confluència del grup, cosa que permet que puguin extrapolar-se a Carner -amb reserves- algunes de les idees teoritzades pels companys. Una altra, la incorporació a entitats amb un ideari més clar, que els seus socis necessàriament han de compartir: l'Acadèmia Catalanista de la Congregació i especialment la Lliga Espiritual de

la Mare de Déu de Montserrat. També la descoberta del catalanisme a la universitat i l'aproximació a opcions polítiques concretes, fruit d'aquesta descoberta.

En aquests anys, Carner encara no actua com a capdavanter ni com a teòric. Això no vol dir que en determinats elements constituents d'aquest ideari -concretament en els que parteixen de la fidelitat a les idees del bisbe- no comenci a apuntar uns símptomes de modernització que també són palpables ideològicament parlant, malgrat que allà on es constaten millor sigui en el terreny de l'estètica. S'explica així que a partir d'ara els poemes ja no tinguin un valor tan documental com a vehicle ideològic poc elaborat literàriament. Tot i el manteniment d'alguns dels registres anteriors, estèticament es comença a produir el canvi que provoca que la poesia no sigui mai més un simple cúmul d'idees en vers.

Ideològicament no hi ha trencament i l'evolució a partir de les bases edificades anteriorment condueix vers un dels trets essencials per entendre el context a partir del qual cal estudiar la via de Carner vers el Noucentisme: la unió entre catalanisme i cristianisme. La fixació de l'ideari s'explica, doncs, a partir de l'enriquiment que suscita aquesta unió, ja totalment assumida com a eix central. Pensem que és el fonament mateix de l'existència de l'Acadèmia Catalanista de la Congregació o de la Lliga Espiritual, per la qual cosa totes les activitats que s'hi desenvolupen la tenen com a punt de partida, i que és palpable en un bon nombre de textos dels membres del grup. Fins al punt que les qüestions catalanistes són tractades sovint amb símils religiosos (224). Al darrera, malgrat que comenci a emprar-se un llenguatge una mica diferent, continua visible l'origen vigatanista, el qual utilitza la indestriabilitat entre regionalisme i catoli-

cisme com a argument central de la seva obra sociològica.

CRISTIANISME I TRADICIÓ

Pel que fa als joves deixebles de Torras que comencen a aglutinar-se al voltant de Carner, encara no hi ha preponderància -excepte en alguns textos d'Emili Vallès- del nacionalisme sobre el confessionalisme. També aquí l'evolució és paral·lela al procés que condueix fins a llur integració com a intel·lectuals noucentistes. La influència torrasibagesiana continua a flor de pell i tot segueix explicant-se a partir de l'ordre harmònic diví, que és el que justifica qualsevol cosa. Entre 1901 i 1902, les úniques matisacions surten de la ploma de Carner, però són encara inconcretes i vénen donades per la forma com adapta a un enfocament més modern alguns trets característics del pensament de Torras -adaptació tot just esbossada- i per una primera aproximació a les posicions mínimament evolucionades que representa Frederic Clascar.

El mestratge i la fidelitat a Torras i Bages es plasmen molt especialment en el manifest d'universitaris publicat a "La Renaixensa" el novembre de 1901 en defensa seva davant dels atacs soferts per part d'un parlamentari de Madrid que l'ha qualificat de "*simple sacerdote sin más mérito que el de haber escrito un folleto contra España*". Per contra, el manifest el considera "*mestre expertísim i eruditísim en las ciencias teològica, filosòfica, ascètica, política, sociològica i crítica, autor de nombradas i transcendentals obras en què hi apareixen tota la sobrietat, tota la justesa, tota la claretat y l'esguart d'àliga característichs del geni català*" (225). Allò realment suggestiu, però, és que la signatura que obre la llista d'adhesions sigui precisament la de Josep Carner, cosa que fa pensar que ell és

l'inspirador principal de la campanya i segurament fins i tot el redactor del manifest. No cal dir que entre els signants -tots ells universitaris- apareixen els noms de la pràctica totalitat dels components del grup. És l'única vegada que Carner es llança a l'arena encapçalant una acció del sector catalanista i conservador del moviment universitari. No és el seu mode d'actuació habitual. Senyal que en un cas on el que està en joc és el prestigi del mestre, la consciència li ho exigeix.

Durant aquest període de transició, i especialment durant 1901, allà on Carner reflecteix millor el mestratge rebut continua essent en els seus poemes religiosos i morals encara pròxims als de l'etapa anterior. Anys a venir, no s'està de considerar que els ensenyaments adquirits li han estat útils, fins i tot en els instants en què l'inici del procés de modernització provoca les primeres divergències:

"Eminència altíssima de la Església fou el bisbe Torras, que dominava les buscúries teològiques i filosòfiques fins a les últimes purificacions artístiques; àdhuc les que, per més modernes i aparentment desnaturalitzades semblessin fora de son camp d'obir" (226).

La relació que mantenen durant el període dels orígens del Noucentisme és tan íntima que Torras, en les cartes personals, fins i tot el tuteja, cosa només restringida a un cercle minoritari de les seves amistats (227).

Un dels aspectes on s'il·lustra millor la lliçó tramesa és la dicotomia entre ruralisme i ciutadanisme. Per a Torras i Bages la Catalunya autèntica és la pairal, per la qual cosa, a la vista de l'evolució de la societat durant el XIX, centra bona part dels seus arguments en la contraposició camp-ciutat,

"perquè precisament en la agricultura lo natural i lo sobrenatural es toquen. La naturalesa és com un temple, en ella hi sentim la

religió. (...) I si un o altre treball humà, degudament practicat, és una condició necessària perquè l'home sia virtuós, d'una manera molt més eminent això passa amb el treball de la terra, engendrador de costums honestos, i condició favorable de vida cristiana" (228).

L'agricultura, doncs, és la més gloriosa de les arts perquè entronca amb la tradició rural i queda propera a la natura i per tant a Déu. La ciutat és la meca d'un liberalisme pecaminós: de la voluntat de control de l'home sobre el medi i conseqüentment sobre Déu.

Aquest tradicionalisme de base rural comporta una òbvia contradicció a l'hora de ser assimilat per part de la burgesia catalana conservadora, ja que els seus interessos són a la ciutat (229). Fa falta, doncs, una reformulació teòrica per tal que els valors rurals que justifiquen el conservadorisme puguin ser assimilats a un context ciutadà. Torras i Bages i el vigatanisme ja no són els més adequats per tirar-ho endavant, però sí els joves intel·lectuals que, tot i ser-ne deixebles, viuen immersos en el món ciutadà. El procés de modernització comporta l'evolució des de Torras fins a Prat de la Riba i, en el cas concret que ens ocupa, un pas des del tradicionalisme rural a un ciutadanisme no menys conservador, però amb una imatge més actualitzada.

és lògic que quan en els membres del grup de Carner el procés tot just s'inicia, siguem encara en el punt de partida de l'evolució i, com a signe de definició ideològica, el ruralisme imperi sobre la mentalitat urbana. Sense originalitat i amb idees preestablertes pels teòrics vigatans. El ciutadanisme encara no pot ser assumit perquè som en un moment en què, segons com, pot associar-se a un cosmopolitisme difícilment assimilable per una gent que fonamenta el seu ideari en la tradició. Com a màxim apareixen uns petits indicis, que són els de major

originalitat, sobre els quals es va edificant una concepció burgesa més moderna.

Com és previsible, la persona que assumeix més categòricament aquest ruralisme tradicionalista previ és Jaume Bofill i Mates. Sobretot en els textos anteriors a l'entrada a la universitat (230), però també en algun de posterior, ja de 1901. Concretament La cansó del treball, poema amb el qual s'endú un dels premis del certamen de Sant Andreu del Palomar de 1901 i que és publicat l'any següent en el volum corresponent (231):

*"Felís qui lluny d'axordador bullici
viu sossegat en la payral masia,
sens ambicions, mes lliure del deffici
qu'allà a ciutat cada esperit congria."
(vs.1-4)*

Darrera d'un bucolisme romàntic adulterat, el poema és, amb idèntic raonament al de Torras i Bages i en concordança amb el "beatus ille" horacià, una defensa del treball agrícola i el consegüent apropament a la natura i, per tant, a la tradició i a la religió:

*"Felís qui viu en lo terror dels avis
fruit d'aquella pau may estroncada
que sols entén lo cor, que may los llabis
sabran cantar com merex ser cantada.
Allí no arriba l.infernal cridòria
d'un poble foll que l'ideal soterra,
ni la pols del combat, ni ls cants de glòria,
ni l traquetetx dels instruments de guerra."
(vs.5-12)*

Josep Carner també té algun text amb idees semblants, però en castellà i voluntàriament fidel a una poesia de certamen que ja és vista amb reticència, per la qual cosa cal considerar-lo com a circumstancial. Concretament és el poema A la tierra, amb què obté un premi el 1901 en un concurs a Zamora. És una oda a la terra creada per Déu i, implícitament, a una vida rural idíl·lica que el tràfec de l'home amenaça de destruir. La contraposició

camp-ciutat no és tan clara com en Bofill i el text, per tant, té menys valor programàtic. S'hi afegeix a més el to grandiloqüent propi del tòpic jocfloralesc:

*" ;Oh Tierra, madre mía!
Voltea entre millones de universos,
camina sin cesar, que Dios te guía!
Vuela, llena de aliento y de esperanza,
mientras el tiempo rápido declina;
¡oh madre Tierra, sin cesar avanza!
¡oh madre Tierra, sin cesar camina!
Camina siempre hasta que el sol se apague
y fallezcan los mundos abrasados,
y caigan tus montañas,
y tus mares airados
rujan, y se destrocen tus entrañas
y huyas por el espacio cual ligera
brizna que el viento arrastra en su carrera"
(vs. 67-80)*

En aquest tema Carner resta influït pel vigatanisme, però l'origen familiar menestral i no rural -cosa que el diferencia del seu amic Bofill- facilita que sigui el primer que adopti postures més obertes. Sense abandonar el rerafons rural, ell és qui comença a seleccionar alguns elements concrets amb finalitats estètiques precises que van més enllà de la simple apologia del tradicionalisme. Especialment significativa és, en aquest sentit, la valoració del paisatge mallorquí i el mite estètic que ell ajuda a potenciar al seu entorn; o l'ingenuïsmes artificiosos en el tractament de la natura en poemes com Las faulas del riu. No són més que primers passos en el camí vers la superació del ruralisme torrasibagesià, però que gaudeixen d'un bon rendiment en l'obra futura.

La modernització s'assoleix mitjançant la reinterpretació dels elements rurals, però no deixa de banda allò que pròpiament són components ciutadans. El ciutadanisme no s'incorpora com a element programàtic fins al cap d'uns anys, però ja se n'insinuen alguns trets (232). Per exemple el costumisme urbà de poemes com A passavo-

lant, publicat per Rafael Masó el 1902 (233):

"A la plassa nova, a la plassa gran
nenes i ninyeres cada tarda hi van:
Les nenes hi juguen a passavolant;
les ninyeres seuen i van festejant."

(vs.1-4)

No vol dir que un poema així hagi de ser representatiu de la nova estètica que Carner propugna. El costumisme encara hi queda massa a flor de pell i desvirtua l'elaboració literària del pretext. Masó, com Carner, també es forma en un ambient familiar menestral i, per tant, més obert a la incorporació del ciutadanisme, ni que sigui només d'arrel costumista. No és estrany que siguin també ells dos els primers que insinuen el procés de modernització a la Congregació Mariana.

Altres poemes de Carner il·lustren millor els primers indicis de permeabilitat a un ciutadanisme amb major modernitat estètica. És el cas de Pluja d'hivern, publicat el juliol de 1902 a "Vida" i especialment Primavera a ciutat, ja de començaments de 1903, el primer on els nous valors es fan explícits.

Un altre tret determinant de la influència de Torras i Bages en la fixació de l'ideari de la gent del grup carnerià durant el període 1901-1902 és el rebuig de l'individualisme. En els textos teòrics del bisbe constantment es transllueix la defensa d'un art social, d'influència cívica -moral, és clar-, que es contraposa a l'art individual:

"Sigueu sempre apòstols, estimats amics,
del caràcter social de l'Art; l'Art individualista,
l'Art de classe, l'Art aristocràtic,
l'Art de saló, l'Art de secta, l'Art
dels escollits, l'Art dels iniciats, tot lo
que sia fer perdre a l'Art la seva universalitat,
la seva popularitat, son ministeri

social, és rebaixar-lo" (234)

Aquest rebuig és característic del pragmatisme noucentista, enfront de l'actitud més generalitzada del Modernisme, tendent a valorar l'individu per damunt de la societat. En ple Noucentisme, però, la defensa de l'art social, d'aquell que sorgeix com a fruit d'unes necessitats col·lectives i d'acord amb un programa cultural prèviament estipulat, no té gran cosa a veure amb la idea de Torras. Respon a uns interessos de classe que queden al marge de la consideració de l'art com a vehicle de divulgació d'uns valors religiosos.

El rebuig de l'individualisme per part de Josep Carner durant 1901 s'acosta més als plantejaments de Torras que no als del futur moviment. Així es dedueix de la reflexió sobre el tema en un dels seus articles a "Universitat Catalana". Especialment quan associa individualisme a egoisme i, per tant, entra en el terreny de la moralització:

"La societat, formada ab els homes y pels homes, are y en tot temps s'ha trovat en nombrosos cassos en lluyta ab l'individu aïslat. És veritat que ls gèrmens morbosos se propagaren en nostres dias més que may gràcies a la malsana atmòsfera d'egoisme, que penetra al moll dels ossos dels individus y de les societats; l'egoisme engendrador del despotisme en el poderós, de la insaciable copdícia en el rich y de l'odi en el cor del miserable" (235).

Això no obstant, els elogis a Ibsen com a gran dramaturg reflecteixen també l'enlluernament que sent en aquests moments per una modernitat que cal saber conjuminar amb l'esmentada moralitat. En aquesta qüestió en concret sí que hi ha coincidència amb Josep Pijoan, que el 1898 havia publicat el seu article L'individualisme artístich, en el qual, a partir precisament de les cita-

cions de Torras i Bages, es queixa de l'individualisme que propugna el Modernisme (236). Els raonaments d'ambdós són semblants malgrat que Pijoan queda una mica més a prop del pragmatisme que després s'imposa, sense que per això calgui considerar el text com a precedent de res perquè, de fet, està concebut des d'una altra òptica i sense l'estratègia d'una política cultural al darrera.

Allà on el guiatge de Torras i Bages és més decisiu per entendre la fixació de l'ideari de Carner i els seus durant 1901 i 1902 és en el valor que es concedeix a la tradició per tal de divulgar una visió conservadora del món i de la història. I és lògic si tenim en compte que és la idea fonamental en què es basa l'obra sociològica del bisbe. Tots els membres del grup en parlen en algun moment. Carner és l'únic que afegeix unes primeres tonalitats diferenciadores. Els altres continuen fidels al mestre a tots nivells.

D'entre ells sobresurt Emili Vallès, que és qui es manifesta d'una forma més contundent i radical. Concretament en dos articles a "Montserrat": Lo pitjor fanatisme, d'agost de 1901, i Reaccionaris, ja de 1903 però encara amb lleialtat a les mateixes idees (237). Amb anterioritat, en un discurs de 1897 en commemoració de la festivitat de l'onze de setembre, estableix les línies mestres dels dos textos posteriors. Hi parla d'una estricta fidelitat a la tradició:

"Ab lo mateix esperit que informà la Catalunya del sigle XIII, podem y volem nosaltres construir la Catalunya del sigle XX" (238).

No es rebutja la modernitat, però se sobreentén que la cosa més moderna no és precisament la més nova, sinó la més adequada a les circumstàncies per tal d'assolir els

objectius proposats:

"Ja sé jo que per açò ns diran retrògrads, enemichs del progrés, mes ¡ah senyors! nosaltres respondrem que may ha sigut privilegi de lo més nou ésser lo millor."

Per això pot afirmar que:

"Nosaltres treballarem sempre per a ressuscitar l'esperit dels catalans d'altres temps, encara que estem convençuts de que nostra Catalunya devem vestir-la a la moderna".

També aquest particular concepte de modernitat prové de Torras i Bages, que a La tradició catalana parla de "la virtut i potència renovadora de la tradició, la qual es rejuveneix contínuament" (239). Per això davant de l'anhel d'uropeïtzació que comença a aflorar el 1892, quan es publica el llibre, indica que:

"La fidelitat a la tradició i la potència d'assimilació són evidents en la nostra gent, i a aquestes qualitats deu Catalunya l'ésser la més avençada de les regions espanyoles, la que més s'acosta a les nacions d'Europa que van endavant en el bon camí" (240).

A Lo pitjor fanatisme, Vallès, en l'òrbita d'aquell Catalunya y enrera de Ricard Permanyer que havia servit de declaració de principis en el primer número de la mateixa revista, critica el liberalisme i la seva doctrina, basada en el que ell anomena "el fanatisme de la tolerància", mitjançant la qual l'únic lloc on es pot arribar és a la "tirania més o menys desenfrenada" (241). Contraposa la tradició al liberalisme, per la qual cosa ell s'inclou entre els "amichs de la Tradició, símbol de lo Immutable; los defensors, diguem-ho aixís per contraposició, de la Idea vella". Tradicionalisme és, doncs, sinònim d'intolerància. Un altre fanatisme, però justificat:

"A què ve parlar sempre d'aquest fanatisme, d'aquesta intolerància com una amenaça contra la societat? No és, a la fi, aquest

ditxós fanatisme, aquesta intolerància o intransigència, la guardadora de las bonas causas? No és aixís, ab intransigència, com deu conservar-se dins dels individus, dins de la societat, lo millor de la nostra naturalesa? No és ab ella com han triomfat totas las causas nobles y justas?"

No és estrany que, amb aquestes premisses, acabi acceptant en el segon article l'apel·latiu de "reaccionari" igual com abans havia acceptat el de "retrògrad", sempre i quan això suposi un reconeixement de la tradició, "aquesta bellíssima tradició catalana que s'endú nostres cors". Són arguments d'indiscutible influència torrasibagesiana:

"Are està de moda que ns digan reaccionaris, y acceptam de molt bon grat aqueixa denominació, perquè entenem que diuen la veritat: els de l'acció destructora són ells; els de la reacció sanitària, els verdaders reaccionaris som nosaltres" (242).

Carner apunta cap a una línia més oberta. El tradicionalisme pot ser una via per a la modernitat però no per un simple motiu de conveniència ideològica, com es dedueix de Torras i Vallès, sinó com a fonament sobre el qual bastir una veritable cultura al dia, europea i consolidada. Per això, parlant de Gracián, diu que:

"Schopenhauer y Carlyle, los dos poetas més originals de la filosofia moderna, tenen evidentes reminiscències de Gracián. L'estudi d'aquest y lo dels antics quietistas espanyols, és d'actualitat en aquestos dias en què los més bells conceptes se disfrèssen de novetats. May seran anticuadas las paraulas de Mefistòfeles: «Home únic en ton orgull! Quin fóra ton desencant si poguessis formular-te aquesta senzilla pregunta: -Qui pot tenir una idea, sàbia o estúpida, que no hagi sigut engendrada en lo passat?»" (243).

No nega pas "aquestos dias en què los més bells conceptes se disfrèssen de novetats" ni els models que suposen

Schopenhauer o Carlyle, sinó el fet de valer-se de camuflatges que aparenten falses innovacions. Es tracta de reconèixer que tota idea de renovació està fonamentada en el passat perquè no hi ha innovació que pugui prescindir-ne. La tradició no és una meta en ella mateixa, sinó la base -amb una selecció i reorientació prèvies- per al sosteniment de la novetat. Sense intransigència ni reacció. Gracián és valorat com a "*enemich de la tirania*", però ja no d'aquella tirania que segons Vallès prové de la tolerància, sinó de la real: la que provoca l'abús de poder.

La transcendència de la tradició com a valor ideològic es concreta en un seguit d'elements complementaris que també caracteritzen l'ideari del grup en aquests anys. Principalment l'anticosmopolitisme i la valoració del folklore (244). L'anticosmopolitisme -conseqüència directa del ruralisme- és una altra de les idees que il·lustren bé l'evolució ja que el procés de definició del Noucentisme és també un pas des d'aquest anticosmopolitisme torrasibagesià a un universalisme modernitzador. La doctrina del bisbe en aquest sentit és clara:

"La moda del que és foraster ha introduït els gèrmens de decadència: la pèrdua dels costums indígenes i l'adopció dels estrangers assenyala les darreries d'una raça." (245)

La idea és vàlida tant per a la sociologia com per a l'estètica, ja que per a ell la veritable universalitat de l'art només s'aconsegueix amb la plenitud de la vida popular i l'esperit regional (246).

També aquí Carner matisa durant el període 1901-1902 les apreciacions del bisbe. Per a ell el cosmopolitisme no és de per si un valor negatiu. Només quan el que provoca és l'enlluernament indiscriminat i sense capacitat de tria:

"Necessitem un renaixement brillant, no inspirat per idees malsanas ni per extravagàncies exòtiques. És precís que lo verdader esperit modern penetri a Catalunya; no aquest fals esperit de que.s fan portaveus tres o quatre «qu.han estat a París»" (247)

En Torras i Bages la necessària naturalitat de l'art i de la vida exclou qualsevol arrel forastera. Per a Carner, en canvi, el camí vers la universalitat no només no l'exclou sinó que l'exigeix, sempre i quan es tinguin en compte uns criteris selectius en els quals, és cert, el regust moralitzador eliminador de las "idees malsanas" encara continua present. És una mostra més de la transitorietat del període. Un d'aquests criteris selectius irrenunciabls és l'adaptació d'allò que ve de fora a la tradició pròpia:

"Barcelona s'ha fet més cosmopolita, ha obert els brassos a tota costum forana, s'ha llensat follament a l'onada de la febrosenca activitat moderna; però sense haver arribat ni de molt a l'objecte proposat, ha perdut el tresor de sas tradicions, l'honradesa de sas costums, la puresa del seu ambient." (248)

Sense fidelitat a determinats elements tradicionals no hi ha novetat, però sense aportació d'elements forans ben assimilats tampoc. Barcelona -la Barcelona modernista, se sobreentén- no ha arribat a l'"objecte proposat" no perquè no se l'hagi de proposar, sinó perquè no ha seguit els camins adequats: ha errat en l'adaptació, cosa que l'ha permès superar el provincianisme, però l'ha conduït al simple embadaliment i a la vulgaritat (249).

La valoració del folklore era ja una de les constants del Carner de l'estricta prehistòria. La perspectiva de grup ens aproxima més a les idees de Torras i Bages sobre el tema i l'aportació carneriana insinua una de les vies del nou tractament més modernitzador que s'imposa després. Alzina i Melis escriu el 1902 el seu article

sobre els glosadors mallorquins dintre de la més pura ortodòxia vigatanista. Per a ell la poesia popular és la veritable perquè és la que connecta amb la tradició i l'objectiu de la investigació folklòrica, per tant, és poder establir aquest lligam:

"És la poesia encarnació viventa del caràcter, dels sentiments, de les tradicions, de la manera d'ésser y de pensar de la terra que,ls nodrí. Cal per tant estudiar-los an els obscurs poetes populars, cal esbrinar ab molt de compte llurs cants, puig en ells s'hi tròban arreu escampats tresors de l'esperit patri." (250)

Carner, en canvi, llança durant 1902, amb poemes com Las faulas del riu, les primeres traces d'un nou tractament: la reelaboració literària d'esquemes populars. Encara no apareix, però, la concepció més característica del grup a partir de 1903 pel que fa a aquest tema: aquella que, sense perdre el fonament tradicionalista, es basa en una anàlisi més rigorosa i científica del material.